

Lapsiporno on haaste lainsäädännölle

■ Tommi Paalanen

Kamppailu lasten seksuaalista riistoa vastaan on käynnissä Euroopan unionissa. Aseina ovat ensisijaisesti kansainväliset sopimukset ja direktiivit, joilla kiristetään ja yhdenmukaistetaan kansallisia lakeja. Lainsäädännön tiukentaminen saattaa kuitenkin olla väärä keino tavoitteiden saavuttamiseksi, sillä viimeaikaisen tutkimustiedon mukaan juuri päinvastainen lähestymistapa voisi olla parempi seksuaalirikosten vähentämisessä. Tämä keskustelunavaus perustuu suurelta osin kesällä 2011 Berliinissä pidettyyn International Academy of Law and Mental Health -järjestön konferenssiin, jossa keskusteltiin laajasti lapsipornoa ja seksuaalirikoksia käsittelevistä uusista kriminologisista ja oikeuspsykiatrisista tutkimuksista.

Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisemistä pidetään tärkeänä poliittisissa puheissa ja mediassa. Konkreettisia toimenpiteistä ainoastaan lainsäädännön kiristäminen ja rangaistusten koventaminen ovat saaneet näkyvyyttä. Euroopan komission viimeisimmässä direktiiviehdotuksessa (2010), joka käsittelee lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia, pyritään kiristämään lainsäädäntöä entisestään. Myös Suomessa lakeja on uudistettu vastaamaan Euroopan neuvoston yleissopimusta (2007) aiheesta.

Lainsäädännön tiukentaminen ei ole tehokas eikä perusteltu keino lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisemisessä – sillä voi olla jopa päinvastaisia vaikutuksia. Viimeaikaisissa kriminologisissa tutkimuksissa on esitetty näyttöä siitä, että pornografian käytöllä voi olla seksuaalirikoksia ehkäisevä vaikutus. Samaan suuntaan osoittavat rikosten ennaltaehkäisyyn tähtäävät seksuaaliterapian menetelmät, joilla pyritään parantamaan asiakkaan elämänhallintaa ja itsekontrollia.

Tämä ilmiö näkyy myös lapsipornografiaa käyttävien henkilöiden toiminnassa. Heistä vain osa syyllistyy varsinaiseen lapseen kohdistuvaan seksuaalirikokseen. Asianmukaisella hoidolla ryhmä pienenee entisestään. Mikäli tähtäimessä todella on rikosten ehkäiseminen, lain ja rangaistusten sijaan huomio tulisi keskittää riskiryhmien tavoittamiseen ja hoitoon. Tämä puolestaan edellyttää asennemuutosta vähemmän vihamieliseen suuntaan, jotta riskiryhmiin kuuluvat henkilöt uskaltavat edes harkita avun pyytämistä.

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset herättävät paljon voimakkaita reaktioita. Lakien ja rangaistusten kiristäminen vetoaa varmasti heihin, joiden näkemykset perustuvat vihalle, inholle tai huolelle. Vaikka aihe onkin haastava, neutraalia tieteellistä keskustelua tarvitaan uusien näkökulmien ja mahdollisuuksien avaamiseksi. Tämän kirjoituksen tarkoitus on nostaa esille uuden tutkimuksen tarjoamia haasteita lainsäädännölle ja tuoda esille lapsipornon kriminalisoinnin oikeusfilosofisia ja käytännöllisiä ongelmia.

Mitä lapsiporno on?

Lapsiporno tarkoittaa kuvia tai videoita, joissa lapsi poseeraa seksuaalisesti tai jossa lapseen kohdistuu seksuaalista toimintaa. Lapsiporno voidaan pitää myös piirroksia, sarjakuvia tai kirjoituksia, joissa kuvataan lasta seksuaalisissa tilanteissa. Tavallisesti lapsipornon määritelmästä rajataan ulos kotialbumien kuvat, luontevassa ympäristössä otetut alastonkuvat (esim. lapset uimassa) sekä taidekuvat.

Irlantilainen COPINE-hanke laati 1990-luvulla kymmenportaisen asteikon lapsipornografian tunnistamiseksi. Asteikko ottaa huomioon

kuvien tuottamisen taustalla olevat motiivit, mikä on perusteltu ratkaisu, mutta jättää käytännössä kuvien luokitteluun paljon tulkinnanvaraisuutta. Asteikko huomioi myös kuvat, jotka eivät ole varsinaisesti lapsipornoa, mutta joita saatetaan käyttää seksuaalisen kiihotuksen tavoittelussa.

Asteikon kahdella ensimmäisellä asteella olevat kuvat eivät ole lapsipornoa, eivätkä edes eroottisia kuvia. Ne ovat mukana luokituksessa ainoastaan siitä syystä, että niitä voi löytyä paljastuneista lapsipornokokoelmista. Vaikka tällaisia kuvia joku käyttäisikin seksuaalisena kiihokkeena, ei se tee niistä lapsipornoa. Hankalammin määriteltävän alueen muodostaa ns. *lapsierotiikka* (asteet 3–5), jossa lapsia kuvataan tarkoituksella seksuaalisin tai vihjaavin tavoin, mutta varsinaisesta pornografisesta tai erityisen paljastavasta ilmaisusta pidättäytytään.

Lapsierotiikan tunnistaminen voi olla hankalaa, sillä yksittäisen kuvan tarkoitus tai seksuaalinen luonne on usein tulkinnanvarainen. Lapsimissien uimapukukuvat ovat hyvä esimerkki rajatapauksista, sillä kuvissa jäljitellään aikuisten eroottisia poseerauksia, mutta tavoitteena ei varsinaisesti ole tuottaa eroottista kuvamateriaalia. Myös käytössä oleva lapsen määritelmä vaikuttaa tunnistamiseen. EU-maiden lainsäädännössä lapsiporno tarkoittaa tavallisesti kuvallista materiaalia, jossa esiintyy alle 18-vuotias henkilö. Tiukalla seulalla myös teini-ikäisten keskenään kuvaamista vihjailevista poseerauksista tulee ”lapsierotiikkaa.”

Tuotantokonteksti erottaa lapsipornon tai dekuvista ja nuorten omista seksiotoksista. Jos yksittäiset kuvat ovat yhdistettävissä kokonaisuin kuvasarjoihin, verkkosivustoihin, kuvauspaikkoihin tai studioihin, ovat niiden tuotantomotiivit helpommin hahmotettavissa. Joskus on kuitenkin mahdotonta sanoa pelkän kuvan perusteella, onko kameran takana oleva henkilö mallin rakastettu vai raiskaaja. Tulkintamahdollisuuksien avoimuus tuottaa harmaan alueen, joka on ongelmallinen sekä seksuaalietiikan että lakien toimeenpanon näkökulmasta.

Suomen rikoslaissa lapsiporno määritellään lasta esittäväksi sukupuolisiveellisyttä loukkaavaksi kuvaksi tai kuvatallenteeksi (RL 17.

COPINE-asteikko

1. Vihjaavat kuvat: Kuvia, joissa lapsia alusvaatteisillaan tai uimavaatteissa ei-seksuaalisissa tilanteissa. Ainoastaan kuvien konteksti tai sijainti kokoelmassa voi vihjata niiden mahdollisesta seksuaalisesta käyttötarkoituksesta.
2. Alastonkuvat: Kuvia, joissa alastomia tai puolialastomia lapsia ei-seksuaalisissa tilanteissa, esim. uimassa tai kylvyssä.
3. Eroottiset kuvat: Salaa otettuja kuvia lapsista arkisissa tilanteissa. Kuvissa tavoitellaan seksuaalista virettä kuvaamalla varta vasten esim. alusvaatteita tai alastomuutta.
4. Poseeraukset: Tarkoituksella luotuja kuvia, joissa lapset poseeraavat joko vaateettuina, puolialastomina tai alastomina asetelmassa, joka vihjaa seksuaaliseen tavoitteeseen.
5. Eroottiset poseeraukset: Tarkoituksella luotuja kuvia, joissa lapset poseeraavat joko vaateettuina, puolialastomina tai alastomina seksuaalisissa asennoissa tai asetelmissä.
6. Paljastavat eroottiset poseeraukset: Sukupuolielinten alueeseen keskittyviä kuvia, joissa lapset ovat joko vaateettuina, puolialastomina tai alastomina.
7. Seksuaalinen toiminta: Kuvia, jotka esittävät koskettelua, itsetyydytystä, suuseksiä tai yhdyntää, joissa on yksi tai useampi lapsi, mutta ei aikuisia.
8. Seksuaalinen hyväksikäyttö: Kuvia, joissa aikuinen koskettelee lasta seksuaalisesti.
9. Törkeä seksuaalinen hyväksikäyttö: Kuvia, joissa aikuinen on yhdynnässä lapsen kanssa, mukaan lukien suuseksi.
10. Sadistiset kuvat/ eläinseksi: Kuvia, joissa lasta kohdellaan väkivaltaisesti, esim. sidotaan, lyödään, piiskataan seksuaalisissa tilanteissa tai kuvia, joissa lapsi on seksuaalisissa tilanteissa eläimen kanssa.

(COPINE Project, Corkin yliopisto.)

luku 18–19§). Lain uusimmassa muotoilussa (20.5.2011) määritelmää tarkennetaan koskemaan kaikkea kuvallista aineistoa, joka esittää ”todellisuuspohjaisesti tai todenmukaisesti” lasta seksuaalisissa tilanteissa.

Todellisuuspohjainen tarkoittaa mitä tahansa kuvallista aineistoa, jossa esiintyjänä tai mallina on ollut todellinen henkilö. Myös elävästä mallista piirretty kuva sisältyy periaatteessa tähän määritelmään. *Todenmukainen* puolestaan tarkoittaa aineistoa, joka ”erehdyttävästi muistuttaa valokuvaamalla tai muulla vastaavalla menetelmällä valmistettua kuvaa tai kuvatalennetta”. Lapsella tarkoitetaan tässä yhteydessä alle 18-vuotiasta henkilöä, mutta myös ”henkilöä, jonka ikää ei voida selvittää, mutta jonka on perusteltua syytä olettaa olevan kahdeksaatoista vuotta nuorempi”.

Lainsäädännön ongelmia

Olemassa olevien ja esitettyjen lakien sisällöissä on kaksi merkittävää oikeusfilosofista ongelmaa. Ensimmäinen on kysymys rikoksen uhrin olemassaolosta ja toinen käänteisestä todistustaakasta. EU:n pyrkimykset lainsäädännön kiristämiseksi lisäävät näiden ongelmien painavuutta entisestään, sillä esitetty direktiivi (2010) laajentaa rikolliseksi katsottavan aineiston alaa piittaamatta siitä, onko laajennus perusteltavissa.

Ongelmat kärjistyvät erityisesti hallussapitorikoksen ja direktiiviesityksessä esitellyn katselurikoksen kohdalla. Nämä rikostyytit ovat asteikon lievimmästä päästä, mutta samalla kaikista tulkinnanvaraisimpia. Lain lapsipornoksi määrittelemän kuvan hallussapidolla tai katselemisella voi olla monia erilaisia syitä, joista vain osa on eettisesti kyseenalaisia. Pitääkö pelkästä uteliaisuudesta, kuvan tulkintavirheestä, tietoteknisestä kömpelyydestä tai vahingosta rankaista?

Hallussapidon tai katselun kriminalisoiminen on ongelmallista myös varsinaisen vahingon osoittamisen vuoksi. Näillä teoilla ei voida osoittaa olevan suoraa yhteyttä lapsipornon tuotantoon eikä tuotannossa tapahtuviin seksuaalirikoksiin. Perustelluin argumentti kuvien hallussapidon kieltämiseksi on kuvissa oleville henkilöille koituvaa ahdistusta siitä, että kuvat

ovat yhä leviyksessä. Tästä näkökulmasta olisi perusteltua määrätä lapsipornokuvat tuhottavaksi niitä kohdattaessa, mutta varsinaisen rankaisemisen perusteet jäävät hatariksi.

Hallussapito- ja katselurikokset ovat erityisen hankalia siitä syystä, että laki puhuu ”lasta esittävistä kuvista”, mutta ”lapsi” määritellään erittäin laueasti. Tämän vuoksi ”lapsipornorikollinen” saattaa olla henkilö, joka on tietämättään pitänyt tietokoneensa kiintolevyllä muiden pornokuvien joukossa alastonkuvaa, jonka malli sattuu olemaan 17-vuotias. Tosiasiallisen teon ja rikosnimikkeen välinen ero on valtava.

Yllä kuvattu asetelma nostaa esiin oikeusfilosofisen ongelman todellisen uhrin olemassaolosta. EU-direktiiviesityksessä tämä ongelma esiintyy kahdessa eri muodossa: kuvissa esiintyvän henkilön iän määrittämisessä sekä fiktiivisen lapsipornon tapauksessa. Fiktiivinen lapsiporno tarkoittaa tässä mitä tahansa kuvallista ilmaisua, jossa kuvataan lasta seksuaalisissa tilanteissa, mutta jonka tuotannossa ei ole käytetty todellista lasta. Tavanomaisimpia esimerkkejä ovat piirroset ja sarjakuvat.

EU-direktiiviesityksessä kriminalisoitavalla lapsipornolla tarkoitetaan

1. kaikkea aineistoa, joka esittää kuvallisesti joko todelliseen tai simuloituun seksuaaliseen tekoon osallistuvaa lasta, tai
2. lapsen sukupuolielinten kuvaamista ensisijaisesti seksuaalisiin tarkoituksiin, tai
3. kaikkea aineistoa, joka esittää kuvallisesti joko todelliseen tai simuloituun seksuaaliseen tekoon osallistuvaa lapselta näyttävää henkilöä, tai lapselta näyttävän henkilön sukupuolielinten kuvaamista ensisijaisesti seksuaalisiin tarkoituksiin, tai
4. todenmukaisia kuvia lapsesta, joka osallistuu seksuaaliseen tekoon, tai todenmukaisia kuvia lapsen sukupuolielimistä ensisijaisesti seksuaalisiin tarkoituksiin riippumatta siitä, onko lapsi todella olemassa.

Kohdassa 3 lapsipornoksi määritellään aineisto, jossa esiintyvä henkilö näyttää lapselta eli alle 18-vuotiaalta. Kohta antaa poliisille ja tuo-

mioistuimille mahdollisuuden tulkita kuvia vapaasti ilman vaatimusta tulkinnan osoittamisesta todeksi. Toisin sanoen kuva voidaan tulkita lapsipornoksi, jos siinä on nuoren näköinen henkilö, vaikka kuva olisi tosiasiaassa laillista, vapaaehtoisesti tuotettua aikuisviihdettä. Kohdassa 4 kriminalisoitavaksi määritellään kaikki fiktiivinen lapsiporno, jolla ei ole mitään kytkentää todellisiin henkilöihin.

Keskeisen oikeusfilosofisen lähtökohdan mukaan rikokseksi luokiteltavalla teolla pitäisi olla vahinkoa kärsivä uhri (ks. esim. Feinberg 1984). Piirrettyä lapsipornoa yksityisessä tilassa katseleva henkilö ei täytä tätä ehtoa. Fiktiivisen lapsipornon kieltämisen perusteeksi on myös usein esitetty väitettä, jonka mukaan aineiston saatavuus edistäisi lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia. Tutkimustieto, johon palaan myöhemmin, ei kuitenkaan tue tällaista ajatusta.

Rikoksella ei myöskään ole uhria silloin, jos kuvassa esiintyy nuorelta näyttävä täysi-ikäinen henkilö. Kuka tahansa internet-pornon katsoja saattaa törmätä amatöörikuviin tai ”teinipornoon”, jossa aikuiset esiintyjät leikittelevät nuoruuden illuusiolla. Tällaisten kuvien joukossa voi olla lukuisia direktiiviesityksen mukaan lapsipornoksi tuomittavia kuvia etenkin, jos ne irrotetaan alkuperäisestä kontekstistaan. Esimerkiksi pornoesiintyjä Lupe Fuentesin elokuvia luultiin lapsipornoksi 2010 Puerto Ricossa pidetyssä oikeudenkäynnissä. Fuentes saapui itse oikeuteen todistamaan ikänsä, minkä jälkeen syytteet hylättiin (Hymes 2010).

Lainsäädännön kiristämisessä unohdetaan myös nuorten perspektiivi asiaan. Nykyisin valtaosa nuorista aloittaa seksielämänsä alle 18-vuotiaana ja miltei kaikilla teineillä on pääsy digikameroiden pariin. Koska erilaisia kuvia jaetaan verkossa vaivatta ja rutiininomaisesti, päätyy sinne myös nuorten eroottisia poseerauksia, alastonkuvia ja seksikuvia – osa tarkoituksella ja osa vahingossa. Trendi on nouseva. Kun nuori (tai nuoren näköinen) julkaisee seksikuvansa internetissä, tulee hänestä itsestään ja kuvien katsojasta rikollinen.

Mikäli on mahdotonta selvittää, onko kuvassa esiintyvä henkilö alaikäinen vai ei, kuvan

laittomuutta ei voida pitävästi todistaa. Direktiiviesitys antaa kuitenkin tällaisessa tilanteessa mahdollisuuden tuomita syytetty lapsipornosta sillä perusteella, että kuvan henkilö näyttää alaikäiseltä. Näin murretaan länsimaisen oikeusjärjestelmän keskeinen periaate – oletus syyttömyydestä – ja luodaan käänteinen todistustaakka: syytetyn pitäisi itse kyetä osoittamaan, että kuvassa oleva henkilö on täysi-ikäinen.

Käänteinen todistustaakka ja edellä käsitellyt kuvan tulkintaan liittyvät vaikeudet muodostavat yhdessä juridisen loukun, johon voi jäädä kuka tahansa internet-pornon käyttäjä. Tähän ryhmään kuuluu valtaosa väestöstä, joten miltei kenestä tahansa voi tulla lapsipornorikollinen. Ja kun rikosnimike yhdistetään julkisessa keskustelussa virheellisesti, mutta vääjäämättä pedofiliaan, on sen aiheuttama leima täysin kohtuuton ainoastaan lainsäädännön puutteellisuuden vuoksi.

Kannattaako täyskielto?

Pornografian käyttöä käsittelevät uudet tutkimukset kertovat, että sillä voi olla seksuaalirikoksia ehkäisevä vaikutus. Seksologi Milton Diamondin tutkimusverkosto on esittänyt vakuuttavaa näyttöä siitä, että pornografian käyttö ei lisää seksuaalista väkivaltaa väestötasolla. Verkoston useat, monikansalliset tutkimukset ovat osoittaneet, että vaikka viime vuosikymmeninä pornon käyttö on lisääntynyt räjähdysmäisesti, seksuaalinen väkivalta on tutkituissa maissa joko pysynyt entisellä tasollaan tai jopa vähentynyt (Diamond 2009–2010).

Verkoston tutkimuksissa on käsitelty myös lapsipornografiaa. Hätkähdyttävien tulosten löytyi Eva Jozifkovan, Peter Weussin ja Diamondin tutkimuksista, jotka käsittelevät lapsipornon laillista asemaa Tšekissä. Kommunistisen vallan kaaduttua Tšekkoslovakiassa 1989, maan lainsäädäntö muuttui monella tavalla. Muutoksen johdosta lapsipornon hallussapito oli sallittua vuosien 1989–2007 välisenä aikana. 1990-luvun alussa lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa tapahtui selkeä pudotus ja vaihtelusta huolimatta trendi oli laskeva koko ajanjakson ajan. (Jozifkova 2010.)

Tutkitulla aikavälillä tavanomaisen pornon käyttö lisääntyi ja seksuaalirikoksien määrä las-ki. Muut rikokset eivät kuitenkaan vähentyneet ja väkivaltarikoksissa tapahtui samanaikaisesti selkeää kasvua. Kansallisesta kunnostautumisesta ei siis ollut kyse. Vaikka pornografian käytön ja seksuaalirikosten vähenemisen välillä on havaittavissa ainoastaan korrelaatiota, ei varsinaista kausaalisuhdetta, osoittavat tulokset vääräksi väittämät, joiden mukaan pornon saata- vuus ja käyttö lisäisi seksuaalirikoksia.

Tutkimuksen tuloksia vertailtiin myös muihin maihin, joissa lapsipornografian hallussapi- to on ollut sallittua. Tanskasta ja Japanista saatu- jen lukujen mukaan lapsipornon hallussapidon laillisuus vähensi lapsiin kohdistuvien seksuaa- lirikosten määrää. Tutkijat tulkitsivat tulosten tarkoittavan sitä, että lapsipornon katselu voi toimia korvaajana varsinaiselle lapsen kajoa- miselle. (Jozifkova 2010.)

Jozifkovan ryhmän esittämiä tuloksia tukevat myös lapsipornon käyttäjiä koskevat kriminologiset tutkimukset. Kanadalainen Mielenterveyden tutkimuksen instituutti (IMHR) tutki J. Paul Fedoroffin johdolla 436 miestä, jotka olivat saaneet tuomion joko lapsipornografiasta tai lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista. Tutkimuk- sissa osoitettiin, että rikoksen tekijät olivat ero- tettavissa selkeästi kahteen erilliseen ryhmään: toiset olivat syyllistyneet pelkästään lapsiporno- rikokseen ja toiset pelkästään varsinaiseen lap- sen seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Kumpaankin rikostyyppiin syyllistyneitä oli vain 14 % koko otoksesta. (Fedoroff 2011.)

Fedoroffin mukaan pelkästään lapsiporno- rikokseen syyllistyneiden henkilöiden profilia leimaa voimakas kiinnittyminen internet-kult- tuuriin. He ovat aktiivisia tietokoneen käyttä- jii, mutta eivät sosiaalisesti syrjäytyneitä. Tut- kimuksen mukaan lapsipornografian käyttö ei ole olennainen tekijä sen selvittämisessä, onko henkilö syyllistynyt myös varsinaiseen lapsen kohdistuvaan seksuaalirikokseen. Tärkeämpi mittari on henkilön antisosiaaliset taipumukset ylipäättään. (Fedoroff 2011.)

Jos siis henkilöllä on pedofiilisiä taipumuk- sia ja hän on samalla antisosiaalinen, esimerkik-

si syrjäytynyt ja toisista piittaamaton, niin hänen riskinsä syyllistyä lapseen kohdistuvaan seksuaa- lirikokseen on huomattavasti suurempi kuin tyy- pillisellä lapsipornon käyttäjällä. Antisosiaalisella henkilöllä lapsipornon katselu on osa ongelma- vyyhtiä, ei hänen tekemiensä rikosten syy tai seli- tys. Jos lapsipornoa käyttäneellä henkilöllä ei ole erityisiä sosiaalisia ongelmia, hän kykenee toden- näköisemmin pidättäytymään lapsen kajoa- misesta ja myös lapsipornorikosten uusimisesta kuin henkilö, jolla on monenlaisia vaikeuksia yhteiskunnassa pärjäämisessä (Webb 2007).

Myös Berliinissä toimivassa Dunkelfeld- hankkeessa tehdyt tutkimukset tukevat osaltaan Fedoroffin tuloksia. Niiden mukaan lapsipornon käyttäjistä merkittävä osa ei ole syyllistynyt varsi- naiseen lapsen kohdistuvaan seksuaalirikokseen. Moni heistä pitää lapsipornoa kanavana pedofiilisten taipumusten tyydyttämiselle ja he kokevat pornon toimivan puskurina seksuaalisten halujen ja lapsiin kajoamisen välillä. (Neutze 2011.)

Dunkelfeld-hankkeessa pyritään ehkäi- semään lapsiin kohdistuvia seksuaalirikok- sia tarjoamalla tukea ja terapiaa lapsipornon käyttäjille, pedofiileille ja seksuaalirikoksesta tuomituille. Toimivan terapiasuhteen keskeise- nä periaatteena on asiakkaan persoonallisuuden ja seksuaalisuuden hyväksyminen sellaisenaan. Apua tarvitsevaa henkilöä ei tuomita hänen sek- suaalisten taipumustensa, halujensa tai fanta- sioidensa perusteella vaan raja vedetään taipu- musten ja tekojen välille.

Tämä on tyypillinen toimintatapa myös seksuaaliterapiassa. Sen menetelmiin kuuluu PLISSIT-malli, jonka kulmakivi ja ensimmäi- nen askel on ”luvan antaminen” (Annon 1976). Menetelmällä annetaan asiakkaan tunteille, persoonalle ja taipumuksille hyväksyntä, joka mahdollistaa luottamuksellisen terapiasuhteen rakentamisen. Luvan antaminen mahdollistaa prosessin, joka parhaassa tapauksessa johtaa asi- akkaan omanarvontunnon ja henkisten voima- varojen kasvuun.

Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ennaltaehkäisemisessä seksuaalineuvonnan ja -terapian keinoin on tärkeää löytää asiakkaan seksuaalisten mieltymysten toteuttamiselle

jokin tyydyttävä, mutta eettisesti kestävä keino. Seksuaalisten halujen kieltäminen tai tukahduttaminen ei ole osoittautunut toimivaksi ratkaisutavaksi, eikä seksuaalisia mieltymyksiä ole myöskään onnistuttu terapian avulla muuttamaan pysyvästi toisenlaisiksi.

Terapiatyössä ei voida tietenkään eettisistä syistä hyödyntää varsinaista lapsipornoa. Lapsiin kohdistuvan halun tyydyttämiseksi voidaan kuitenkin käyttää fantasioita, tarinoita tai fiktiivistä kuva-aineistoa, kuten piirroksia tai sarjakuvia. Kun tuetaan seksuaalisten halujen hallittua toteuttamista, tuetaan samalla asiakkaan elämänhallintataitoja. Jos pedofiiliset taipumukset yhdistyvät antisosiaaliseen käytökseen, lisääntyy lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten todennäköisyys huomattavasti. Elämänhallinnasta huolehtiminen toimii rikosten ennaltaehkäisemisenä.

Rankaisemista vai ehkäisemistä?

Jos lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäiseminen on todella lainsäätäjien ja poliitikkojen tavoitteena, pitäisi lapsipornon määrittelyä sekä hallussapidon ja katselun rangaistavuutta pohtia uudelleen. Lakien kiristämisen sijaan niiden lieventäminen saattaisi johtaa parempiin lopputuloksiin. Seksuaalisuus on voima, joka etsii aina jonkin purkautumiskanavan. Mikäli sille on hyväksyttäviä kanavia tarjolla, vähenee tarve sen toteuttamiseen vahingollisilla tavoilla.

Hallussapito- ja katselurikokset ovat lieviä ja usein vailla kytkentää varsinaiseen lasten kaltoinkohteluun. Fiktiivinen lapsiporno, teinien omat seksikuvat tai nuorelta näyttävät esiintyjät eivät edes täytä rikoksen kriteerejä. Mahdollinen ratkaisu näihin ongelmiin voisi olla se, että lapsiporno määriteltäisiin pääasiassa sen tuotantokontekstin, ei kuvavisällön perusteella. Lapsipornon vahingollisuus liittyy nimenomaan sen tuotannossa tapahtuviin seksuaalirikoksiin. Tuotantoa tarkasteleva näkökulma veisi painopisteen pois kuvan tulkitsemisesta, johon tässä artikkelissa kuvaillut ongelmat pääasiassa liittyvät.

Jos keskeisiksi toimintaperiaatteiksi otettaisiin lakien lieventäminen ja lapsipornon käyttäjien ohjaaminen arviointiin ja seksuaaliterapiaan rankaisemisen sijaan, voitaisiin rakentaa kulttuurua, jossa avun etsiminen pedofiilisiin taipumuksiin ei olisi yhtä häpeällistä tai leimavaa kuin nykyisin. Pehmeä lähestymistapa ei ole ”pedofiilien hyysäämistä” vaan rationaalinen keino tulosten saavuttamiseksi. Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ennaltaehkäiseminen on aina kannattavampaa kuin vahinkojen korjailu – sekä yhteiskunnan voimavarojen että yksilöiden hyvinvoinnin kannalta.

Lähteet

- Annon, Jack (1976). *Behavioral treatment of sexual problems*. New York: Harper & Row.
- Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse. CETS 201, Lanzarote, 2007.
- Diamond, Milton (2009–2010). Pornography, Public Acceptance and Sex Related Crime: A Review. *International Journal of Law and Psychiatry* 32/2009; korjattu *IJLP* 33/2010.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja puitepäätöksen 2004/68/YOS kumoamisesta. Bryssel, 2010/0064.
- Fedoroff, J. Paul (2011). Internet Child Porn and Sex Crimes. Luento, 32nd International Congress of Law and Mental Health.
- Feinberg, Joel (1982). *Harm to others*. Osa 1 sarjasta *The Moral Limits of the Criminal Law*. New York ja Oxford: Oxford University Press.
- Hymes, John (2012). Lupe Fuentes Saves Man From Bogus ‘Child Porn’ Charge. *Adult Video News* (verkkolehti) 6.10.2010.
- Jozifkova, Eva & Weiss, Peter & Diamond, Milton (2010). Pornography and Sex Crimes in the Czech Republic. *Archives of Sexual Behavior* 30/2010.
- Neutze, Janina (2011). Pedophilic and Paraphilic Users of Child Abusive and Pornographic Images. Luento, 32nd International Congress of Law and Mental Health.
- Webb, L. & Craissati, J. & Keen, S. (2007). Characteristics of Internet Child Pornography Offenders: A Comparison with Child Molesters. *Sexual Abuse* vol. 19, 4.

Kirjoittaja on filosofi, seksologi ja Sexpo-säätiön puheenjohtaja.